

Hellenorm.

	1893.	1894.	1895.
<i>Alauda arvensis.</i>	Mart. 18.	Mart. 13.	Mart. 27.
<i>Chelidon urbica.</i>	Mai 10.	Mai 9.	Mai 11.
<i>Coracias garrula.</i>	Mai 11.	Mai 13.	Mai 9.
<i>Cuculus canorus.</i>	Mai 7.	Mai 2.	Apr. 29.
<i>Cypselus apus.</i>	Mai 22.	Mai 21.	Mai 22.
<i>Hirundo rustica.</i>	Mai 6.	Apr. 28.	Mai 2.
<i>Lanius collurio.</i>	Mai 22.	Mai 25.	Mai 18.
<i>Motacilla alba.</i>	Apr. 5.	Apr. 3.	Apr. 6.
<i>Oriolus galbula.</i>	Apr. 24.	Mai 13.	Mai 18.
<i>Ortygometra crex.</i>	Mai 25.	Mai 12.	Mai 16.
<i>Scelopax rusticola.</i>	Apr. 9.	Apr. 6.	Apr. 20.
<i>Sturnus vulgaris.</i>	Mart. 13.	Mart. 13.	Mart. 26.
<i>Vanellus cristatus.</i>	Apr. 2.	Mart. 27.	Mart. 29.

Ez újabb adatsorozatok az Aquila első füzetének 31—36-ik lapján, a központ főnöke által az akkor közölt adatokból levont hellenormi középszámokat csak egy fajnál, az Oriolus galbulánál változtatják meg.

Az említett helyen ugyanis formulánk ez volt:

Diese neueren Daten alteriren die Mittelzahlen jener Reihen, welche der Chef der Centrale in B. I. p. 31—36 der «Aquila» für Hellenorm bestimmte, nur hinsichtlich einer Art, u. z. bei Oriolus galbula L. für welche die frühere Formel wie folgt lautet:

L. (F.) — Mai 4.—1883.
Lk. (Sp.) — Mai 28.—1871.
J. (Sch.) = 34.
K. (M.) = Mai 20—21.

Ellenben az itt közölt újabb adatokat is felhasználva, következőleg alakul:

Die hier mitgetheilten Daten benützend, lautet die neue Formel:

L. (F.) — Apr. 24.—1893.
Lk. (Sp.) — Apr. 28.—1871.
J. (Sch.) = 35.
K. (M.) = Mai 11.

Telelő fürjek a Fertő déli partján.

1895 decz. 28-án kis társaság indult a nagy-czenki erdőből a befagyott Fertő nádasai közt tartandó fázván- és nyúl vadászatra.

Alig értük el a tó partján fekvő Boz község szőleit, midőn a gázos kerítésből egy fürj csapott ki s rögtön meg is került. Öreg kakas volt.

Jellemző ez esetre, hogy az egész határt hó fődte; a hőmérséklet nappal is — 10°C körül s a nagyon csekély vizű tó mondhatni fenéig fagyva volt. Egyedül a falú alatt található meleg forrás ritt ki messzire zöldelő növényzetével, ellepve a nádi sármány (*Emberiza schoeniclus*) s a vízi pipiske (*Anthus spinoletta*) csapataitól. E forrástól egy kilométernyire befelé haladva, tehát már a jégsíkok között, újra fürj rebbent, fel, de elmenekült.

Übertwinternde Wachteln am südlichen Ufer des Neusiedler-Sees.

Am 28-ten Dec. 1895 brach eine kleine Jagdgesellschaft vom Groß-Zinkendorfer Walde auf, um zwischen den Rohrwänden des erstarrten Neusiedlersees eine Hasanen- und Hasenjagd abzuhalten.

Raum erreichten wir die Weingärten des am südlichen Seeufer liegenden Dorfes Holling, als aus dem buschigen Zaune eine Wachtel aufstand und auch sofort zur Beute fiel. Ein alter Hahn.

Erwähnt soll es hier werden, daß die ganze Gegend unter Schnee lag, die Temperatur auch bei Tag um — 10° C. schwankte und der seichte See fast bis zum Grunde gefroren war. Nur die warme Quelle unter dem Dorfe grünte mit ihren Gewächsen weit sichtbar, bedeckt von Schaaren der Rohrammer (*Emberiza schoeniclus*) und des Wasserpiepers (*Anthus spinoletta*). Von dieser Quelle einen Kilometer weit einwärts, also schon auf den Eisfeldern, stand eine zweite Wachtel auf, entkam aber.

1896 jan. 2-án — 15°C hőmérséklet mellett ugyancsak a Fertő jegén — vagy 3 kilométernyire a parttól — újra fűj került a tarisznyára, ezuttal jérceze. A talált fűjek száma aránylag nagyobb, sem hogy azt hihetnők, hogy valamennyit őszi sebesülés tartotta vissza vidékünkön. Itt tehát csak igazi teelésről lehet szó, mi a fertőparti vadászok állítása szerint nem is megy ritkaság számba.*

Fölemlítem még, hogy ugyancsak jan. 2-án két mezei pacsirtát (*Alauda arvensis* L.) is láttam. Az egyiket vagy negyedfél kilométernyire a tómederben, a másikat a meleg forrás közelében.**

Uhlig Titusz.

Korai adatok a *Vanellus cristatus* L. tavaszi vonulásában.

Folyó évi febr. 2-ával kemény fagy s erős szélviharok után 4—5 napig tartó ragyogó tisztasága, enyhe, tavaszi idő vette kezdetét az egész Balatonvidéken. Ez a hirtelen időváltozás élénk madárvonulással járt együtt. Egész napon többször hallatszott az *Anser segetum* Gm. csapatainak gágogása, melyek hosszú távollét után tömegesen lepték el a hótól megtisztult őszi vetéstáblákat; a hegyoldal borókafenyőbokrai közül (a hol 5—6 db. *Turdus merula* L. húzta ki az egész telet) a *Turdus pilaris* L. egy 10 db.-ból álló csapatát verte föl a kutya s e napon vonult el a szőlőhegyben tartózkodó néhány *Acanthis Linaria* L. is.

Még a délelőtt folyamán megjártam a fonyódi berket, hol még minden erősen télies szint viselt: élettelen, kihalt a táj, arasznyi volt a jég s a nádtorzsák közt fehérlő hepehupás hó még keményen daczolt a nap melegével. A hőmérő odahaza árnyékban + 9°C-t mutatott, künn a hatalmas jégmező hátán érezhetően hűvös volt a levegő. Már hazamenőben, kb. 180 m. magasságban a berekszélen egy magánosan É. Ny.-ról

* A fűj teeléséről megemlékszik Frivaldszky «*Aves Hungariae*» című művében. Szerinte az 184^{5/6}-ik enyhe télen Pestmegyében, 184^{6/7}-ik évben Szent-Tornyan (Csongrádm.) teelt a fűj.

** Magyarországra nézve a mezei pacsirta jegye már a $\leftarrow\ominus\rightarrow$ = helyenkint áttelelő.

Am 2-ten Jän. 1896 bei —15° C. Kälte ebenfalls auf dem Eise des Neufiedler-Sees, 3 Kilometer vom Ufer entfernt, stand abermals eine Wachtel auf und fiel, diesmal war es eine Henne.

Die Zahl der gefundenen Wachteln erlaubt es uns nicht annehmen zu können, daß sämtliche durch frühere Verwundung gezwungen würden, in unfernen Gegenden zu verweilen. Es handelt sich hier also um ein wirkliches Ueberwintern, umso mehr, da nach Angabe hiesiger Jäger ähnliche Fälle keineswegs selten sind.*

Ich bemerke noch, ebenfalls am 2-ten Jän. auch zwei Feldlerchen (*Alauda arvensis* L.) erblickt zu haben. Die Eine etwa vierthhalb Kilometer einwärts im Seebecken, die Zweite unweit der warmen Quelle.**

Titus Uhlig.

Frühe Daten im Frühlingszuge des *Vanellus cristatus* L.

Am 2. Febr. l. Jahres folgte nach starkem Froste und gewaltigen Stürmen 4—5 Tage lang ein glänzend klares, mildes Frühlingswetter in der Plattenfeegegend. Dieser plötzlichen Wetterveränderung erfolgte ein lebhafter Vogelzug. Man vernahm den ganzen Tag das Schnattern der Schaaren von *Anser segetum* Gm., welche die schneefreien Herbst-Saatfelder schaarenweise bedeckten; von den Wacholderbüschen der Berglehne (wo 5—6 Stücke der *Turdus merula* L. sich den ganzen Winter hindurch aufhielten) stieß der Hund eine etwa 10 Köpfe zählende Schaar der *Turdus pilaris* L. heraus und am selben Tage zogen auch die wenigen *Acanthis linaria* L., die das Weingebiege bewohnten, ab.

Ich durchging noch im Laufe des Vormittags den Fonyóder Sumpf, wo noch alles ein echtes Winterbild zeigte; die Gegend war leblos, ausgestorben, das Eis von Dicke einer Spanne und der Schnee, der aus den Rohrwänden hervorglänzte, trogte noch der Sonnenwärme. Das Thermometer zeigte zu Hause im Schatten +9° C., im Freien über den mächtigen Eispiegel war die Temperatur empfindlich kälter. Schon im nach Hause gehen erblickte ich

* Das stellenweise Ueberwintern der Wachtel bestätigt Frivaldszky in seinem «*Aves Hungariae*». Nach seiner Angabe überwinterete die Wachtel im gelinden Winter 184^{5/6}-er Jahre im Comitate Pest, im Jahre 184^{6/7} bei Szent-Tornya (Com. Csongrád).

** Der Feldlerche wird mit Bezug auf Ungarn schon die biologische Bezeichnung $\leftarrow\ominus\rightarrow$ = stellenweise überwinternd, beigelegt.